

PRZEWODNIK OŚWIATOWY

ORGAN TOWARZYSTWA SZKOŁY
LUDOWEJ, POŚWIĘCONY SPRA-
WOM OŚWIATY POZASZKOLNEJ
I NARODOWEGO WYCHOWANIA
LUDU POLSKIEGO

ROCZNIK IX

KRAKÓW

NAKŁADEM TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ.

1909.

„PRZEWODNIK OŚWIATOWY”
WYCHODZI W 1-YM TYGOD. KAŻDEGO MIESIĄCA
POD KIERUNKIEM KOMITETU REDAKCYJNEGO.
REDAKTOR NACZELNY DR MARYAN STĘPOWSKI.

PRZEDPŁATA
WŁĄCZNIE Z PRZESYŁKĄ POCZTOWĄ WYNOŚI:
W OBRĘBIE PAŃSTWA AUSTRYACKIEGO 6 KO-
RON (DLA CZŁONKÓW T. S. L. KÓŁ I CZYTELN
4 KORONY) ROCZNIE. W KRÓLESTWIE POLSKIM
4 RUBLE. (DLA CZŁONKÓW T. S. L. 3 RUBLE.
W PAŃSTWIE NIEMIECKIEM 6 MAREK, (DLA
CZŁONKÓW T. S. L. 4 MARKI).

ADRES REDAKCYJI I ADMINISTRACYI: KRAKÓW,
ULICA FLORYAŃSKA 15, II. p.

100,012.
III

SPIS RZECZY.

Artykuły treści ogólnej.

	Str.
W sprawie odczytów popularnych T. S. L. przez Dra M. Stępowskiego	1 ✓
Polskie Towarzystwo „Oświata“ w Wilnie przez Dra W. Węśławskiego	7
Z towarzystw ruskich przez S. Rymara	13
Latające komplety książek naukowych przez M. Orsetti	19
Konkurs T. S. L. na dzieło o Słowackim	22
Wzór włościanki-obywatelki	41
Kilka uwag o układaniu sprawozdań szkolnych T. S. L.	43
Stosunek wydajności roli do stanu oświaty w kraju przez dra M. Stępowskiego	47
Życie umysłowe Płocka przez Z. Skarzyńskiego	50
Szkoła handlowa T. S. L. w Tarnopolu przez Fr. Thienela	53
Wiec oświatowy w Wieliczce przez Dra M. Stępowskiego	55
Dwutygodniowe seminarya nauczycielskie przez J. K.	84
Powiat jarosławski pod względem oświatowym i kulturalnym przez Zygmunta Podgórskiego	88, 148, 192, 322
Wycieczki ludowe T. S. L. do Krakowa przez Henryka Kucy	105
Szkoły polskie w Królestwie przez G. B.	108
Kwestyonaryusz w sprawie Domów ludowych przez M. Brzezińskiego	111 ✓
Odezwa w sprawie Gimnazjum polskiego w Białej	113
Trzeci Maja — dzień siebie przez S. N.	129
Publiczna czytelnia i wypożyczalnia T. S. L. w Rzeszowie	131
Szkoła sing in. J. Żulińskiego T. S. L. we Lwowie	132 ✓
Cześć na Śląsku Cieszyńskim przez St. Warcholikę	134
Dwa wiece w sprawie szkół polskich na Śląsku	140
W sprawie założenia polskiej szkoły realnej na Śląsku	144
Kramy księgarskie T. S. L. na jarmarkach i odpustach	161
Pamięci Wł. L. Anczyca	177
T. S. L. wobec jubileuszu Słowackiego przez Ignacego Steina	178
Słowacki na scenie ludowej	185
Kurs oświatowo-rolniczy w Nowym Sączu przez Br. Kryczyńskiego	186
W sprawie Biblioteki miejskiej w Krakowie	188
O potrzebie pracy oświatowej wśród emigracji polskiej w Stanach Zjednoczonych przez L. W. Lenarta	199
Dar Grunwaldzki przez Dra M. Stępowskiego	225
W sprawie Gimnazjum realnego w Orłowej przez S. T. Leskiego	236
Gimnazjum polskie w Cieszyźnie przez Fr. Popiołkę	241
Szkolnictwo ludowe na Śląsku przez St. Marcinka	250
Śląskie ustawy szkolne	257
Uwaga nad działalnością Macierzy Szkolnej Księstwa Cieszyńskiego przez Żegotę	261
O potrzebie wyższego kształcenia dziewcząt polskich na Śląsku przez W. Sierakowskiego	266
Teatr amatorski a odrodzenie narodowe na Śląsku Cieszyńskim przez St. Warcholikę	269
Wspomnienie o „Jedności“ przez J. Kotasa	272
Kilka luźnych uwag o sprawach ekonomicznych Śląska przez X.	275
Zjazd „Schulvereinu“ w Bielsku i Białej	277
Gdzie leżą nasze kresy przez inż. A. Łukaszewskiego	313
Niemieckie biblioteki ludowe w W. Księstwie Poznańskim przez Dra M. Stępowskiego	347
Walne Zgromadzenie Macierzy Ks. Cieszyńskiego	353
Likwidacya Uniwersytetu dla wszystkich w Warszawie	358

	Str.
Dom Ludowy T. S. L. w Kołomyji	360
Juliusz Słowacki wychowawcą narodowym przez M. Sokolnickiego . . .	393
Otwarcie polskiego Gimnazjum realnego im. J. Słowackiego w Orłowej .	401
Gimnazjum realne T. S. L. im. Kazimierza Wielkiego w Kutach przez W. G. .	407
Nowa szkoła polska na Morawach przez J. Woynarowskiego	409
Polski Kongres Pedagogiczny we Lwowie	410, 453
Dział oświatowy i wychowawczy na Wystawie częstochowskiej przez Dra M. Stępowskiego	41
Zamknięcie Towarzystwa Wpisów Szkolnych i „Oświaty“ kijowskiej . .	421
Kongres narodowy polski w Waszyngtonie	426
Poglądowa lekcya nauczania analfabetów metodą Promyka prez Dra M. Stę- powskiego	485
Powiatowy Zjazd Pedagogiczny w Łańcucie	489
Co zawierają kalendarze Steinbrennera	491
Polska Macierz Szkolna w Ameryce	501
„Schulverein“ w r. 1908 przez Dra M. Stępowskiego	504
Sejmik Towarzystwa Czytelni Ludowych w Poznaniu	507
Dziesięciolecie Uniwersytetu Ludowego w Krakowie	512
Kursa dla dorosłych A. Jaczynowskiego w Warszawie	515
— Z nowości kalendarzowych na rok 1910	519
Stan szkół ludowych w Galicji w r. 1906/7 — w dodatku nadzwyczajnym do Nr 1-go.	

Praca oświatowa u obcych.

Ruch oświatowy na Węgrzech	21
Walka z analfabetyzmem we Włoszech	23
Volksvohl w Dreźnie	201
Z Towarzystw oświatowych ruskich	494
Powszechne wykłady ruskie	496
Czeskie „Jednoty“ i „Svaz osvetovy“	521

Z przeglądu prasy.

Święto Trzeciego Maja	207
Galicja wschodnia a zachodnia	430
Praca ekonomiczno-kulturalna na wsi w Król. Polskiem	435
Czasopismo oświatowe ruskie	439

Nekrologi.

Ś. p. Erazm Jerzmanowski	81
Ś. p. Ordynat hr. Adam Krasieński	115
Ś. p. Ordynat książę Zdzisław Czartoryski	115
Ś. p. Tadeusz Skałkowski	207
Ś. p. Adam Staszczuk	207

Kronika.

Odezwa w sprawie uczenia ś. p. Konrada Prószyńskiego	24
Szkoły zawodowe w Królestwie	24
Wzorowe czytelnia i wypożyczalnia miejska	25
Seminaryum oświatowe w Krakowie	59
Kurs dla kierowników czytelni w Krakowie	60
Towarzystwo krzewienia oświaty w Łodzi	60
Szkoły zawodowe Tow. popierania przemysłu ludowego	61
Dom ludowy w Ciechanowie	62
Konkurs na popularną historję Polski	63
Pomnik Promykowi	63
Praca oświatowa wśród więźniów	115
Program Kongresu Pedagogicznego	116
Seminaryum nauczycielskie w Ursynowie	117
Nowoczesny analfabetyzm	117

	Str
Okólnik w sprawie portretów J. Słowackiego	367
„ „ książki p. t. „Z 1835 roku“	442
„ „ zwrotu listów składkowych	442
„ „ wydawnictw popularnych dzieł Słowackiego	443
„ „ uczestnictwa w kongresie Pedagogicznym	497
„ „ obchodu ku czci Słowackiego	497
„ „ szerzenia idei bojkotu towarów pruskich	531
„ „ ciągnięcia loteryi T. S. L.	532

Sprawozdanie z posiedzeń Zarządu Głównego T. S. L.

Z II posiedzenia z dnia 21 i 22 listopada 1908 r.	26
Z III posiedzenia z dnia 9 i 10 stycznia 1909 r.	66
Z IV posiedzenia z dnia 27 i 28 lutego 1909 r.	172
Z V posiedzenia z dnia 17 i 18 kwietnia 1909 r.	287
Z VI posiedzenia z dnia 5 i 6 czerwca 1909 r.	288
Z I posiedzenia z dnia 18 lipca 1909	533
Z III posiedzenia z dnia 11 i 12 września 1909 r.	443
Z Walnego Zjazdu T. S. L. w Kołomyd dnia 3 i 4 lipca 1900 r. w do- datku nadzwyczajnym	3 i 4

Sprawy Związków Okręgowych.

Protokół Zjazdu Okręgowego lwowskiego z dnia 7 marca 1908	294
„ „ „ kołomyjskiego z dnia 9 maja	367
„ „ „ jarosławskiego z dnia 10 czerwca	370

Inne sprawozdania

Z działalności Wydziału ścisłego w ciągu IV kwartału 1908	73
„ Wypożyczalni przeźroczy	74
„ Centralnej Składnicy	75, 294, 369 i 538
„ Biura Zarządu Głównego	75, 293, 369 i 537

Wiadomości różne.

Uznanie dla T. S. L. ze strony władzy wojskowej	37
Wypożyczalnia przeźroczy T. S. L.	37, 76
Czytelnia T. S. L. im. T. Chałubińskiego w Zakopanem	75
Poświęcenie ochronki T. S. L. im. A. Klemensiewiczowej	77
Skórki z pomarańcz na cele T. S. L.	77
Marki Słowackiego T. S. L.	224
Kalendarze T. S. L. na r. 1910	224
Nowe wydawnictwa T. S. L.	384
Gimnazjum realne i Seminarjum nauczycielskie w Białej	384
Wystawa obrazów w Nowym Sączu	384
Drugi Dom T. S. L. w Tarnopolu	384
Czytelnia T. S. L. im. B. Goldmana w Brodach	384
Poświęcenie budynku czytelnii T. S. L. w Dołżance	395
Dar na T. S. L.	395
Zużyte kalosze na T. S. L.	385
Nowe serye przeźroczy w Wypożyczalni T. S. L.	449, 538
Tutki „Promień“	539

Z działalności Kół T. S. L.

Bochnia 215. — Borysław 216. — Buczacz 121. — Czerniowce 178. — Dą- browa 35. — Gródek Jagielloński 381. — Kęty 121. — Kolbuszowa 219. — Kraków I męskie 177. — Krasne 218. — Lwów Goldmana 35, 122, 372. — Lwów Kościuszki 219. — Lwów IX. 219. — Łańcut 123. — Podhajce 383. — Przeworsk 220, 382. — Rozwadów 36. — Rzeszów 180. — Sieniawa 123. — Siersza 36. — Stryj 36. — Sucha Górna 122. — Zakopane 37. — Tarnopol 125. — Wojni- ków 221.
--

Kronika miesięczna ruchu T. S. L.

Za grudzień 1908 r. str. 39. — Za styczeń 1909 r. 78. — Za luty 125. — Za marzec 180. — Za kwiecień 222. — Za maj 308. — Za czerwiec 386. — Za lipiec 389. — Za sierpień 391. — Za wrzesień 450. — Za październik 498. — Za listopad 540.

Przegląd krytyczny literatury.

Powieści historyczne.

Daudet A.: Oblężenie Berlina	25
E. Ch. A.: Król szpiegów	10
Halicka Blanka (Zborowska H.): Ostatni Stuart	33
Jeż T. T.: Pierwsze Boże przykazanie	1
Jokay Maurycy: Bożygród	1
Mereżkowski Dymitr: Piotr Wielki	9
Niewiadomska C.: Wnuczka Kazimierza	42
Orwicz Jerzy: Młodość wodza narodu	34
Prus Bolesław: Cienie. — Z dawnego Egiptu. — W górach	33
Przyborowski Walery: Młodzi gwardziści	25
Rzepecki Wacław: Jerzy	42
Siemieński Lucyan: Portret króla Jana. — Postowie siewierscy	17
Siemkiewicz Henryk: Niewola tatarska	9
Sosińska F.: Doktor Mahomet	34
Szymanowski Wacław: Lew Canowy. — Salvator Roza	17
Zielińska Anna: Syn Ukrainy	43
Zimowski K.: Z czasów Bolesława Chrobrego	41
Zubrzycki Tadeusz: Dni krwi i chwały	34
Żeromski Stefan: Za wolność i ojczyznę	9
— Duma o hetmanie	42

Powieści obyczajowe.

Andrejew Leonidas: Siedm szubienic	12
Andersen H.: Historia roku. — Dziewczynka z zapalkami	44
— Brzydkie kaczątko	44
— Ropucha. — Krasnoludek	45
Balicki Antoni: Dla ludzi	35
Bukowiecka Zofia: Zalew kopalni	36
Coulvain Piotr: Nieznana wyspa	10
Czechowa A.: Wybór 20 obrazków, satyr. humoresek i karykatur	47
Dickens Karol: Noc wigilijna, straszliwa historia o duchach i upiorach	45
Dygasieński Adolf: Co się dzieje w gniazdach	35
Dzieje rozkoszy	11
Garborg Arne: Górskie powietrze i inne opowiesci	26
Gensówna F.: Rodzina ziemniaka	10
Gomulicki Wiktor: Oracz. — Nieprzespany sen pani Maciejowej — Fillemon i Baucis	2
Jadwiga z Łobzowa: Klucz do serca	3
Jedlicz E.: Pawłowa	11
Jerome K. Jerome: Włóczęga w trójkę	19, 46
Kipling R.: Kaa na polowaniu	47
— Bracia Monglego	36
Konopnicka Marya: Niemczaki	43
— Wojciech Zapała	26
— Urbanowa	18
M. G.: Historia p. Żabci	11

	Str.
— Burek i jego przyjaciele	11
— Wędrowki Wiernego	12
Niemojewski Andrzej: Boruch	18
Orkan Władysław: Miłość pasterska	13
Piasecka Julia: Antek ofiarnik	43
Polaka druk. nakładem: Biała sukmana. — Sieroca dola. — Maciej Mazur	44
Reymont Władysław: Sąd	18
Sienkiewicz Henryk: Sielanka. — Legenda żeglarska	35
— Z puszczy Białowieskiej	13
Sieroszewski Wacław: Brzask. — Puszcza Białowieska. Grecka szczelina. — Dno nędzy	46
— Zamorski dyabeł	2
Synoradzki M.: W niewoli u słoni	3
Tarczyński Juliusz: Powieści huculskie	2
Urbanowska Zofia: Gucio zaczarowany	36
Verne Juliusz: Król przestrzeni	18
— Podróż naokoło świata w 80-ciu dniach	26

Poezye i utwory sceniczne.

Bliziński Józef: Chleb ludzi bodzie	37
Dzierżanowska Marya: Pieśni ojczyste	4
Jachowicz St.: Bajki i wiersze. Wybór	47
Kondratowicz Ludwik: Janko Gmentarnik	48
Przybylski Zygmunt: Wiosna	27
Rawita-Gawroński Fr.: Za ojczyznę	19
Soleski Leonard ks.: Jasełka (szopka)	19
Wasilewski Edward: Wybór poezji	36
Zubrzycki Tadeusz: Pod borem Żyrzyna	13

Dzieje literatury i sztuki.

Chrzanowski Ignacy: Za co powinniśmy kochać Pana Tadeusza	38
Hahn-Wiktor Dr.: O życiu i dziełach Juliusza Słowackiego	49
Hoffman Karol: Tam gdzie się urodził J. Słowacki	28
Kosmowska Irena: O utworze Stanisława Wyspiańskiego p. t. „Wesele“	21
Kwiatkowski: Literatura indyjska, japońska, chińska, egipska	51
Lange A.: Krótki zarys literatury powszechnej	38
Michalski Jan: Przedświt, Zygmunta Krasińskiego	21
Mikułski Antoni J.: Marya Bartus (polska nauczycielka)	50
Missona Kazimierz: O wielkim poecie Juliuszu Słowackim	49
Nowakowski Julian: Juliusz Słowacki; życie i dzieła	50
Śliwicki Daniel: Twórczość literacka Stanisława Wyspiańskiego	5
Sokolicz Antonina: Juliusz Słowacki; życie i dzieła poety	49
Wojciechowski Konstanty Dr.: W setną rocznicę urodzin. Juliusz Słowacki. żywot i wybór pism	28

Historja.

Antoszka: Czechy i naród czeski. Część II-ga: Krótka historia Czech	48
Bukowiecka Zofia: Kazimierz Wielki. król chłopków	37
Czerwińska Anna: Od niewoli do wolności, historia zjednoczenia Włoch	20
Gąsiorowska M.: Zarys dziejów wielkiej rewolucji francuskiej	14
Korczyński J. S.: Obrazki historyczne z dziejów polski	27
— Król Kazimierz. — Krzyżacy w Polsce	4
Łuniński Ernest: Pułkownik Berek Joselowicz	37
Rawita-Gawroński Fr.: Bohdan Chmielnicki do elekcji Jana Kazimierza	4
Śmiałowski E.: Tadeusz Kościuszko, jego życie i czyn	20
Tworzymir Jan: Kłosa ojczyste	28

Witkowska Helena i Kulikowska Marcelina: Czytania historyczne	37
Zubrzycki Tadeusz: Ostatni polski Rząd Narodowy	20

Nauki przyrodnicze.

Buckley B. Arabella: Zwróć oczy na przyrodę. Część I.	22
— Zwróć oczy na przyrodę. Część II i III	29
Desbeau Emil: O czym się Janek dowiedział	51
Glötzówna Marya: Krótkie opowiadania i obrazki z życia zwierząt	6
Gould A. W.: Dzieci matki przyrody	6

Religia, moralność, wychowanie.

Bandurski Wł. ks. biskup: Wielki apostoł bł. Jakób Strepa, arcybiskup lwowski	54
Chrzanowski Ignacy: Wielka reforma szkolna Konarskiego	23
Gould F. J.: Pogadanki moralne. Serya I-sza: Panowanie nad sobą	55
Mazanowska M.: Muzyka P. Godeckiego. Gry ze śpiewkami dla dzieci	54
Moszczeńska Iza: Pogadanki moralne	8
Straszewska Marya: Zgoda w rodzinie jako przykład dla dzieci	20
Tołstoj Lew hr.: Nie mogę milczeć	44
Woźniakowska Marya: Prawda w życiu	31
— Kształcenie woli u dzieci	15
Zieliński Zygmunt inż.: Odezwa i przedmowa do młodzieży	31

Dzieła treści filozoficznej.

Schopenhauer Artur: O nieśmiertelności istoty naszej	41
--	----

Pedagogia.

Bogucka C.: Program i sposób nauczania języka polskiego w szkole elementarnej	55
Perkowska Z. i Hertzberżanka M.: Pisownia polska w ćwiczeniach	55

Etnografia, geografia, podróże.

Bełza Stanisław: W ziemi Maurów hiszpańskich	52
Bojko Jakób: Pod trzeciego króla	52
Kabarowski Włodzimierz: Ze Lwowa do Rzymu	52
Majerski Stanisław: Ziemie dawnej Polski	23
Szymański A. L.: Wśród Słoweńców	6

Prawo, nauki społeczne.

Buzek Józef dr.: Kilka uwag o nowej ustawie gospodnio-szynkarskiej	53
Dande Baneel A.: Kooperatyzm	7
Helenius Matti dr i Alli Frygg Helenius: Przeciw alkoholowi	30
Nusbaum Henryk dr.: Nienawiść	15
Wyrostek M. dr.: Urządzenie polityczne Szwajcaryi	53
Zodek J. dr.: Ośmiogodzinny dzień pracy z punktu widzenia zdrowotności	15

Rołnictwo.

Fron Józef i Profic Jan: O nawozie stajennym, jego przechowaniu i użyciu	29
Karczewska M.: O uprawie warzyw	5
— Ogródek przy ochronce wiejskiej	39
Keiter Kazimierz: O hodowli królików	14
Miczyński Kazimierz dr.: Jaki pożytek z uprawy dobrych odmian roślin i jak można dobre odmiany wytwarzać	39

	Str
Noel Józef: Hodowla kaczek, gęsi i łabędzi	14
— Hodowla indyków, pantarek i pawli	23
Popławski Teodor: O użyciu krów do zaprzęgu	21

Hygiena i medycyna.

Kretkowska M.: Apteczka domowa	52
Pręgowski dr.: O łaźniach ludowych	30
Prosalus dr.: Jak wyszlachetnić kształty ciała i organ mowy	53
Somer Leon Tadeusz: Alkohol i jego zgubne działanie na zdrowie cielesne i duchowe społeczeństwa	7

Rozmaitości.

Anonim: Jak grać na loteryi aby wygrać	16
Chociszewski J.: Pokłosie	22
Galle Henryk: Słowniczek wyrazów o pisowni wątpliwej wraz z podziałem ich na zgłoski	32
Perkowska Z. i Hertzberżanka M.: Dyktanda do pisowni polskiej w ćwiczeniach	40
Sułowski Romuald: Wzory opisów i rozpraw do ćwiczeń stylistycznych logicznych i estetycznych	24
